

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/2608
komudagur. 31.5.2010

Til nefndasviðs Alþingis,
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Ágætu Alþingismenn!

Hér á eftir fara hugleiðingar og ábendingar Vesturlandsskóga, varðandi þingsályktunartillögu á þingskjali, nr. 909 á 138 löggjafarþingi Íslands. Umfjöllunarefnið snýst um “eflingu græna hagkerfisins”.

Það skal fúslega viðurkennt, að hugleiðingar okkar eru ekki altæk hlutlæg úttekt á innihaldi þingskjalsins. Þvert á móti bera þær þess merki, í hvaða geira við störfum

Í greinargerð með tillögunni er að finna ýmis tiskuorð, sem hafa ekkert með grænt hagkerfi að gera, svo sem “mýrableytingu”, en ekki liggja fyrir óbyggjandi rannsóknaniðurstöður um, að mýrableyting bindi meira af koltvísýringisígildum en hún losar. Einnig er nefnt tiskuorðið “menningarlandslag”, Í raun felur ósk um verndun menningarlandslags í sér ósk um að frysta atvinnu-/mannlíf á einhverju svæði í því fari, sem það var í fyrir einhverjum árum síðan, enda atvinnulíf og landnýting breytingum háð. Með breytingum á loftslagi og í efnahagslífi breytist menningarlandslagið. Menn sjá fram á, að hækkun meðalhita á Íslandi verði á þessari öld tvær gráður á Celsius eða jafnvel meiri. Þetta þýðir, að víða á láglandi verður hægt að rækta hveiti, byggrækt verður örugg á flestum núverandi bújörðum og skóg verður hægt að rækta 300 m hærra yfir sjávarmáli en gert er í dag, þ.e. uppi 500-600 m hæð yfir sjó.

Það væri til bóta, að í skilgreiningu á græna hagkerfinu fælist hin alþjóðlega viðurkennda skilgreining á sjálfbærri þróun. Sú skilgreining á sér þrjár stoðir, þ.e. hagræna, félagslega og líffræðilega. Það hefur verið plagsiður sjálfskipaðra náttúruverndarmanna að gleyma tveimur fyrrnefndu stoðunum og nefna síðan aðeins til sögunnar eina grein í líffræðilegu stoðinni, þ.e. hluta skilgreiningar hugtaksins biodiversity, sem best verður þýtt yfir á íslensku með orðinu “lífbreytileiki”. Skilgreining hugtaksins biodiversity er margþætt í Ríósáttmálanum. Sú staðreynd hefur alveg gleymst í umfjöllun um hugtakið hér á landi.

Þegar þess er gætt, að hugsunin um sjálfbæra atvinnustarfsemi, sjálfbæra þróun, á upptök sín í fræðigreinininni “skógfræði” sem og í þeirri atvinnugrein, sem höndlar með skógarauðlindina, gegnir furðu, að í allri greinargerðinni skuli hvergi minnst á skógrækt og sjálfbæra nýtingu skóga, sem hluta hins græna hagkerfis. Þessi himinhrópani vöntun, þarfnast skoðunar, sem ekki verður gerð í þessari umsögn. Eftirfarandi er tilvitnun í drög að skógræktarstefnu fyrir Ísland:

“Sjálfbær þróun“ á hugmyndafræðilegar rætur að rekja til umfjöllunar um skógrækt. Þýski skógfræðingurinn Hans Carl von Carlowicz notaði hugtakið fyrst í ritinu *Silvicultura Oeconomica* árið 1713 til að lýsa því hvernig hægt væri að nýta skóg án þess að eyða honum. Georg Ludwig Hartig (1764-1837) útskýrði hugtakið á þennan hátt: *Öll skynsamleg skógrækt verður að hafa í heiðri og leitast við að efla og nýta sem best gæði skógarins, en þannig að óbornar kynslóðir geti sótt í skógana að minnsta kosti jafn mikil gæði og mülifandi kynslóð krefst sér til handa.*”

Ekkert er í greinargerð minnst á, að í hinu græna hagkerfi verði stuðlað að uppbyggingu og vernd hinnar mikilvægu endurnýjanlegu auðlindar, gróðurmoldarinnar. Viðheldin framleiðni og ekki síður endurheimt tapaðrar framleiðni náttúrunnar hljóta í landi eins og Íslandi að verða grundvallarþáttur í grænu hagkerfi. Í alda búseta hefur leitt til þess, að framleiðslugeta gróðurmoldarinnar er aðeins brot af því, sem hún gæti verið. Með sjálfbærum hætti væri hægt að bæta úr þessu á tiltölulega skömmum tíma og lítlum tilkostnaði með því að nota aðferðir sjálfrar náttúrunnar, þ.e. belgurtir eins og t.d. lúpínu. Notkun verksmiðjuframleidds áburðar í sama skyni væri margfalt dýrari og er langt því frá að geta talist í anda sjálfbærrar þróunar, enda losnar mikið af gróðurhúsalofttegundum við framleiðslu “tilbúins” áburðar og flutning hans um langan veg til landsins.

Ennþá er meðvitað verið að ganga á grundvallarauðlind landsins, gróðurmoldina og steinar lagðir í götu þeirra, sem þó vilja byggja hana upp á eigin landi. Löngu er kominn tími til þess að endurskoða lagaákvæði um vörsluskyldu búfjár. Slík endurskoðun er í það minnsta forsenda þess, að hægt verði að endurheimta birkiskóga/-kjarr á allt að 10% landsins, eins og nú er stefnt að af hálfu Umhverfisstofnunar. Og víst er, að hluti þeirrar framleiðslu sauðfjárafurða, sem nú á sér stað í landinu, er ekki vistvæn framleiðsla og því tæpast hluti af grænu hagkerfi.

Fábreytni íslenskrar flóru og fínu er við brugðið. Við þurfum ekki að varðveita fábreytnina, heldur að efla hér fjölbreytni, m.a. með innflutningi tegunda, einkum úr jurtaríkinu, sem sumar hverjar geta nýtt sér náttúruvarir á Íslandi betur en þær tegundir, sem hingað hafa komist af sjálfdráðum yfir hina djúpu Atlantsála. Þetta hafa skógræktarmenn gert með góðum árangri, en betur má ef duga skal.

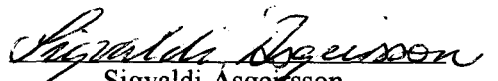
Hlýnandi loftslag kallar á vísindalega leit að tegundum, sem geta nýtt sér breyttar aðstæður. Sumpart getum við bjargað tegundum trjáa frá yfirvofandi útrýmingu vegna loftslagsbreytinga í heimkynnum þeirra. Allt stuðlar þetta að auknum lífbreytileika á eyjunni okkar.

Framleiðsla eldsneytis úr skógarafurðum er talin geta skilað um 30 kcal fyrir hverja kcal af jarðefnaeldsneyti, sem notuð er til framleiðslunnar. Sama hlutfall fyrir sykurreyr er 8:1, fyrir mais nálægt 1:1 og líklegt að hlutfallið við ræktun repju sé einnig nálægt 1:1. Eins mætti ná mjög góðum sjálfbærum árangri við framleiðslu lífræns eldsneytis með notkun lúpínu á íslenskum eyðimörkum eins og sá ágæti verkfræðingur, Ásgeir Leifsson, kynnti fyrir þjóðinni fyrir meira en 10 árum.

Framleiðsla lífræns eldsneytis úr mais eða repju, getur sem sagt vart talist hluti af grænu hagkerfi.

Hollt væri þeim, sem móta stefnu um “hið græna hagkerfi” að innlima tímaviddina í hugsun sína og þar með að gera sér grein fyrir því, að ástand gróðurlendis á Íslandi í dag er afleiðing stórfellds umhverfisslyss og að þessu ástandi má breyta til hins betra á næstu áratugum, ef viljinn er fyrir hendi. Ein grundvallarforsenda þess að svo megi verða, er, að vörsluskylda búfjár verði með sambærilegum hætti héraðs og er í þeim löndum, sem við viljum miða okkur við. Þá myndi birkiskógurinn flæða frjáls um landið. Sannleikurinn um þátt sauðfjárhalds í gróðureyðinginni hefur mátt liggja í þagnargildi um skeið, þar sem við höfum búið í samfélagi þöggunar. Mál er að linni! Hinu er rétt að halda til haga, að á Nýja-Sjálandi, sem líka er eldfjallaland og 2,6 falt stærra en Ísland, eru 34 milljónir sauðfjár - innan girðinga og allur þessi fjöldi sauðfjár er ekki að rýra gróðurlendi þar í landi.

Með vinsemd og virðingu, Hvanneyri 28. maí 2010 f.h. Vesturlandsskóga,

Sigvaldi Asgeirsson.